

135/3

SENÁT

PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

12. funkční období

135/3

USNESENÍ

*Stálé komise Senátu
pro Ústavu České republiky
a parlamentní procedury č. 4
ze dne 22. ledna 2020*

SENÁT PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

12. FUNKČNÍ OBDOBÍ

STÁLÁ KOMISE SENÁTU PRO ÚSTAVU ČR A PARLAMENTNÍ PROCEDURY

4. USNESENÍ

z 10. schůze, konané dne 22. ledna 2020,

k návrhu senátního návrhu novely Listiny základních práv a svobod (senátní tisk č. 135)

Stálá komise Senátu pro Ústavu ČR a parlamentní procedury

- I. považuje** od počátku své činnosti v roce 1998 za východisko posuzování iniciativ ke změnám ústavního pořádku jejich odůvodněnost buď nezbytností, anebo zřetelnou systémovou vhodností při rozvíjení koncepce ústavního pořádku České republiky jako demokratického právního státu, což ostatně obecně odpovídá i požadavkům stanoveným Legislativními pravidly vlády a zákonem o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, na něž odkazuje rovněž zákon o jednacím řádu Senátu;
- II. upozorňuje**, že návrhy změn Listiny základních práv a svobod se po celou dobu existence České republiky vyskytují jen zcela výjimečně (pouhých pět sněmovních tisků), přičemž přijat byl dosud jediný, což lze hodnotit jako uznání faktu žádoucí neměnnosti lidskoprávního katalogu coby hodnotové kotvy českého ústavního pořádku, jejíž význam je rozvíjen prováděcím zákonodárstvím a především judikaturou všech soudů v čele s Ústavním soudem;
- III. konstatuje** se zřetelem k odborným stanoviskům, že
- důvodová zpráva k předloženému návrhu novely Listiny základních práv a svobod ve prospěch nezbytnosti navržené úpravy nikterak neargumentuje, jelikož se omezuje na poukaz, že je „správné symbolicky povýšit“ právo bránit život svůj či život jiného člověka i se zbraní na „úroveň ústavní“ s dopadem na možné řízení před Ústavním soudem, přičemž na zákonné úrovni se nemá (nemusí) měnit nic;
 - zákonná úprava nutné obrany byla po roce 1989 několikrát měněna tak, aby byla co nejméně restriktivní ve vztahu k možnostem oběti bránit se útoku, což se nakonec podařilo – ve stávající podobě nevyvolává praktické potíže, rozhodně není ohrožena zúžením či dokonce zrušením, je však každopádně mnohem širší, než se pro ústavní úroveň navrhuje: týká se všech zájmů chráněných trestním zákonem, z nichž předložený návrh vyjímá pouze obranu života, aniž by rozvedl, jak oběť násilného útoku rozpozná, směřuje-li útok proti životu, anebo pouze proti zdraví oběti, pokud by to mělo mít dopad na podmínky nutné obrany;
 - navzdory tomu, že by se navržená změna mohla ze zatím řečeného jevit zbytečnou (nedokládá nezbytnost, nejde nad rámec zákona, který má „novému“ právu vymezit obsah, ostatně i v důvodové zprávě zmiňované řízení před Ústavním soudem připadá ve vztahu k právu na život v úvahu už dnes), možným, byť dozajista nechtěným, důsledkem přijetí navržené úpravy může být ohrožení

- dosavadního rozsahu „zákonné“ nutné obrany, pokud ústavní pravidlo určuje, že zákon stanoví podmínky (legální) obrany pouze života, a nikoliv jiného právem chráněného zájmu (důvodová zpráva zmiňuje i zdraví); jinak je legitimní otázkou, proč má mít část nutné obrany výslovný ústavní základ, zatímco další část základ zákonný, jakkoliv v duchu obecného ústavního zmocnění (dosavadní čl. 6 odst. 4 Listiny): protože chránit život je možné „i se zbraní“, zatímco např. majetek nikoliv? To by snad smysl dávalo, k tomu však návrh patrně nesměřuje, a to už proto, že zbraní nemusí být pouze zbraň střelná, ale také kupř. tyč nebo kámen;
- d) vzhledem k tomu, že zavedený institut nutné obrany nevyvolává žádné doložené potíže, které tudíž ani nemohou být legislativní cestou řešeny, hrozí navržená úprava vyvoláním interpretačních nejasností, jež nejsou kompenzovány rozpoznatelnými přínosy;
- e) smysl předloženého návrhu může tkvět ve snaze o ústavní ukotvení zbraní jako věcí zvláště chráněných ústavními předpisy před případnou restrikcí ze strany zákonodárce (omezení vlastnického práva), o čemž se ve vztahu k tzv. evropské zbraňové směrnici mluví již několik let; mělo-li by tomu tak být (mám-li právo bránit svůj život i se zbraní, musím mít právo držet zbraň – avšak jakou?), vyžadovalo by příslušné ustanovení jednak dosti extenzivní výklad (co plyne z práva bránit život pro podmínky držení střelných zbraní?), jednak je třeba připomenout, že ústavní úprava dodatečně přijatá v reakci na zbraňovou směrnici nemůže vytvořit evropským právem aprobovanou překážku plnění závazku členského státu v rámci respektu k tzv. ústavní (národní) identitě členského státu;
- f) k neobvyklosti tzv. práva na zbraň v mezinárodním srovnání a možným problematickým důsledkům jeho zakotvení, tehdy v ústavním zákoně o bezpečnosti republiky, zaujala stanovisko ve svém usnesení č. 5 z 5. schůze 11. funkčního období, konané dne 11. července 2017;

IV. pověřuje předsedu komise, aby toto usnesení předložil předsedovi Senátu.

Jiří Dienstbier v. r.
předseda komise